

עת"א 40655/08/21 - מ' ק' נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 40655-08-21 ק'(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח' תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט דרור ארד-אילון
עותר מ' ק' (אסיר)
נגד
משיבים
1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר
2. מדינת ישראל

בשם העותר עו"ד ניצן ביילין
בשם המשיבים עו"ד אוהד בוזי

פסק דין

בעת"א

1.

(מרכז) 40655-08-21 מבקש העותר להורות על בטלות החלטת המשיב להמשיך ולהגדיר את העותר כ"סיכון גבוה לבריחה" (סג"ב) מחוץ לאגף. הסעד שהתבקש בעת"א (מרכז) 43601-11-21, שלא למנוע את יציאתו מבית הכלא בנעליים - נענה בינתיים ועל כן אין צורך לדון בו.

בסיום דיון

2.

ביום 28.9.22, נתתי החלטה, בה הצבעתי על היבטים מסוימים המצדיקים שקילה מחדש של ההגדרה - ובכלל זה תנאי השמירה המחמירים במידה יוצאת דופן החלים על העותר, מיעוטם של אירועים חמורים חדשים והשיפור בהתנהלותו מאז פברואר 2022 וקיומן של הגבלות משמעותיות המונעות כמעט לחלוטין אפשרויות בריחה. לאור העובדה שועדת סג"ב עמדה להתכנס שוב בעניינו של העותר, מצאתי שיש לקיים עיון מחדש בהגדרה לאור הערותי וגם לנוכח החלטת בית המשפט בעת"א 30722-03-22 (כבוד השופט אברהם יעקב, מיום 9.9.20), שאפרטה בהמשך.

ביום

3.

23.10.22 דנה ועדת סג"ב בראשות הסממ"ז והחליטה להותיר את הגדרת העותר כסג"ב:

"לאחר שבחנתי את העניין ובהמשך לקביעת השופט. מדובר באסיר אנטי ממסדי. ביצע בתוך הביס"ר שני נסיונות נועזים לבריחה, למרות שנסיבות אלה סוכלו, אולי לא היתה בשנה האחרונה אירוע בנושא בריחה, אולם האסיר ממשיך בהתנהגות חריגה הבא[ה] לידי ביטוי בעתירותיו, בהתבטאות איום כלפי סגל, שביתת רעב - אינו שיפר את התנהגותו [במקור], השינוי שהוא מציג הוא שינוי מהשפה לחוץ ואינו ממושך דיו - בנסיבות אלו בשלב זה לא מאשר הסדרת הגדרתו."

ב"כ העותר

4.

השיב לכך, שגם מהחלטת הועדה עולה שבחלוף יותר משנתיים מאז החלטת בית המשפט בעת"א

עמוד 1

30722-03-22, אשר קבעה (ב-9.9.20), "לא התרחש אירוע כלשהו שיש בו להשליך במישרין על אפשרות בריחה." מעבר לכך, ציין ב"כ העותר שאין בקביעת הוועדה כל התיחסות ללקותו של העותר, שמצוי על הקשת האוטוסיסטית וסובל מבעית ויסות חושי חמורה של תגובתיות יתר.

5. בהתקיים ביום 11.1.23 פירוטו הצדדים את עמדותיהם. לא הייתה מחלוקת בין הצדדים שהמקור למידע הדרוש יכול להיות מגוון, אך שההחלטה צריכה להיות ממוקדת בהערכה שקיים "סיכון גבוה לבריחה".

6. לאחר שעיינתי בעמדות הצדדים, בהחלטה המנהלית המעודכנת, בשתי התבטאויות חמורות ומאיימות של העותר מנובמבר 2022 (כמפורט בפרוטוקול 11.1.23 ע' 4 ש' 31 ואילך) ובחומר המודיעיני בעניינו של העותר, בפסיקה הקודמת בעניינו של העותר ובהנחיות הבטחון החלות עליו, מצאתי שבהחלטה המנהלית מיום 23.10.23 נפלו פגמים של ממש, ועל כן ההגדרה אינה יכולה לעמוד עוד.

רקע עובדתי

7. העותר, כבן 23, נושא בעונש מאסר בפועל מיום מעצרו 23.3.17. הוא הורשע בבית המשפט המחוזי בשורה של עבירות חמורות כמפורט בכתב התשובה, שאותן ביצע באמצעות הטלפון והמחשב מחדרו בביתו במשך תקופה מגיל 15 ועד לגיל 17 לערך. בית המשפט המחוזי בשבתו כבית משפט לנוער גזר עליו 10 שנות מאסר בפועל ועונשים נלווים (ת"פ (תל-אביב-יפו) 37053-04-17 מדינת ישראל נ' פלוני (2018)), ובערכאת הערעור הופחת עונש המאסר בפועל ל-7 שנים ו-15 ימים (ע"פ 9197/18 פלוני נ' מדינת ישראל (2020)). מועד שחרורו המלא הוא ביום 6.5.24. זהו מאסרו הראשון, והוא מסווג בקטגוריה א', "סיכון גבוה לבריחה" מחוץ לבניין הכלא (הגדרתו כסג"ב בתוך בניין בית הכלא בוטלה בעת"א 30722-03-20 (9.9.20)), וכן "מועד לאלימות", "אסיר השגחה", "אסיר התראה" ו"טעון פיקוח רמה א'". העותר מוחזק בתא לבדו והוא מופרד מכלל האסירים. בימים אלה החליט המשיב על העברתו לאגף הפרדה.

8. העותר סובל מלקות על הקשת האוטוסיסטית, מהפרעת ויסות חושי של תגובתיות יתר ומקשיים נוספים, אשר אפשר שנגרמים בשל גידול שנמצא בראשו, ללא פגיעה משמעותית ביכולותיו הקוגניטיביות. אבחנות אלה נקבעו לאורך השנים בידי שורה של גורמי מקצוע, ובהם דר' רוברט אפשטיין רע"נ פסיכולוגיה במשיב ודר' טמיר אפשטיין מביה"ח שיבא, והן אף התקבלו במשפט הפלילי בו הורשע מלכתחילה וכן על ידי בתי המשפט שדנו בעניינים פליליים נוספים ובעתירות אסיר שהגיש במהלך השנים (בלי למעט: ע"פ 9197/18 פסקאות 10-4; ראו גם (ת"פ (רמלה) 50539-01-20 מדינת ישראל נ' ק' (18.1.21)).

9. בשל לקותו, מאז ילדותו ועד למעצרו, שהה העותר בדרך כלל בחדרו בבית הוריו, כשהם נושאים בעול הטיפול והחינוך השוטף, ולמעשה לא שולב במסגרות חינוכיות עם ילדים נוספים.

10. העותר הגיש עתירות נוספות באשר להגדרות ולסיווגים המפורטים לעיל אשר חלקן התבררו ואחרות תלויות ועומדות. כן מתבררות בנפרד עתירות הקשורות להנחיות הבטחון הנוגעות לעותר ובפרט להוראות בדבר כבילתו ואיזוקו (עת"א (מרכז) 2075-05-22 ועתירות שאוחדו). בימים אלה עתר העותר נגד העברתו לאגף הפרדה.

11. ב-8.6.17, סמוך אחרי מעצרו, בעקבות נסיון שעשה לצאת מרכב הליווי שהובילו לבדיקה פסיכיאטרית תוך הבעת כוונה לברוח, הוגדר העותר כסג"ב. בשל כך ובשל אירועים נוספים שיפורטו, נקבעו לגביו 'הנחיות בטחון' ייחודיות ששונו מעת לעת, ונכון להיום, מכוח הנחיות אלו, למעט בשהותו בתא לבד ובשהותו בטיול

(ולמעט ביציאתו מהתא למקלחת ולטיול ובחזרה, מכוח צו זמני בעת"א 2075-05-22 מיום 19.1.23) - העותר כבול באזיקי מתכת בידיו וברגליו, וביציאתו מכלא מג"ן הוא כבול ב"איזוק משולב", קרי שלשלת מחברת את אזיקי הידיים לאזיקי הידיים. בכל יציאה מתאו הוא עובר חיפוש על גופו, והוא שוהה בבית הסוהר כשהוא מופרד מכלל האסירים. כאמור, בימים אלה החליט המשיב להעבירו לאגף הפרדה.

12. ביום 9.9.20, בעתירה שעסקה בהגדרתו כסג"ב (עת"א 30722-03-20), קבע בית המשפט (כבוד השופט אברהם יעקב), כי **"המציאות שהייתה נכונה בשעה שהוחלט על סיווגו של העותר, אינה המציאות הנכונה היום"**, והורה בית המשפט על הפסקת הגדרתו של העותר כסג"ב בתוך בניין הכלא בקובעו.

התנהגות העותר בזמן המאסר

13. מיום מעצרו ובמשך כשנתיים, כללה התנהגותו אירועים אלימים והתבטאויות חמורות ביותר שאף אם אפשר להבין את חלקם על רקע לקותו, הרי שהיה בהם - ולמצער בחלקם - כדי ללמד על סיכון לבריחה. בעת מעצרו בביתו בשנת 2017 תקף שוטרת וניסה לחטוף את נשקה; ב-7.6.17, במהלך הסעתו לבדיקה פסיכיאטרית, תלש את ידית דלת רכב הליווי והתבטא כי בכוונתו לברוח; ב-5.2.18 התיר את אזיקי רגליו ודחף לוחם נחשון שליווה אותו; ב-28.2.18 נמצא בתאו שרטוט האגף בו הוא שוהה ובמהלך 2018 בחיפושים יזומים בתאו, נמצאו ממצאים מחשידים ובהם: ברגים, קצה מזלג פלסטיק, חבק של אריזת לחם, גירוד קירות התא באמצעות כפיות פלסטיק, סיכת מהדק, ככפות לטקס; באותה תקופה נאספו ביחס לעותר ידיעות מודיעיניות, שלא כולן התבררו לאשורן, באשר להתבטאויות חריפות ולאיומים מצידו בעיקר כלפי אנשי סגל; ב-9.1.19 בעת שלוהה לבדיקת MRI בבית החולים אסף הרופא, בליווי צוות של 7 סוהרים, כשהיה אזוק, ניסה לחמוק מאחיזה בידו, אולם קצין אג"מ שאחז בו מנע כל מגע בינו לבין סוהרים אחרים, והצוות השתלט עליו; ביום 4.8.19, בהיותו אסיר בכלא ניצן, לאחר שהעותר היה כבול למיטתו בידיו וברגליו מזה 12 שעות (על פי החלטת קצין), כשאמר לו מפקד האגף "בוקר טוב", העותר ירק עליו (בעניין זה הוא הועמד לדין והורשע (ת"פ (רמלה) 21009-01-22 לעיל).

14. כאמור, ביום 9.9.20, מצא בית המשפט שעיין גם בעובדות אלו וגם בחוות דעת שעסקו בלקותו של העותר (במסגרת עת"א (מרכז) 60353-05-19), כי **"המציאות שהייתה נכונה בשעה שהוחלט על סיווגו של העותר [8.6.2017 דא"א], אינה המציאות הנכונה היום"**.

15. לאחר פסק דין זה חלה התמתנות מסוימת בהתנהגותו אולם היו עוד מספר אירועים חמורים. העותר עומד למשפט פלילי נוסף (ת"פ (רמלה) 21009-01-22), בשל כך שביום 13.2.21, פגע באמצעות שפופרת טלפון בניו של סוהר שניסה להפסיק שיחת טלפון שלו. בשל כך העותר נכבל למיטתו, נשפט משמעתית והוגש נגדו כתב האישום האמור; מאז לא היו עוד אירועי אלימות או משמעת פיזיים.

בחודש אוגוסט 2021 התבטא בפני אביו כי בכוונתו לשחרר את האזיקים ברגע שיוכל ולפגוע בסגל; בראשית 2022 התבטא העותר באופן חמור ומאיים כלפי אנשי סגל ובעקבות זאת הוחלט שיהיה כבול גם בדרכו לטיול ולמקלחת ובחזרה ועל כך הועמד לדין משמעת; לאחר כמה ימים ב-6.2.22 אמר, שאין לו כוונה לפגוע באיש, הודה שטעה בהתבטאותו.

16. מאז התבטאותו זו, חלה התמתנות נוספת ומשמעותית בהתנהגותו. במשך חודשים, לא היו עוד אירועים אלימים פיזיים ומילוליים ואף לא ביטויים הקשורים לכוונת בריחה. חריג לכך היה ב-28.11.22, שכאשר מפקד בית הסוהר נפגש עם העותר כדי להציע לו מסגרת טיפולית חדשה ומדורגת, הגיב העותר בהתבטאות איומה וחמורה כלפיו. ביום 30.11.23 בשיחה עם העובדת הסוציאלית, התבטא בפניה באופן חמור (לא אישית כלפיה). לאחר מקרים אלה, לא היו עוד התבטאויות מאימות כלשהן. התבטאויות אלו, בלי למעט בחומרתן, לא היו בזיקה

כלשהי לבריחה.

17. עולה ששכיחות האירועים החמורים ועצמתם הלכה ופחתה. האירוע האחרון שבו נקט העותר אלימות פיזית היה בפברואר 2021 לפני כשנתיים (ואף זאת לא בהקשר של בריחה). מאז לא נהג העותר באלימות, לא התפרע, לא המרה את הוראות הסוהרים באשר למקום בו עליו להימצא ולא עשה נסיון או מעשה הכנה הקשור לבריחה. במקרים שבהם דיבר באופן בוטה ומאיים, הבהיר לאחר מכן שלא התכוון לדברים כפשוטם והכיר בטעותו. בתוכן התבטאויותיו לא הייתה אינדיקציה לכוונה לבריחה.

אבהיר כבר עתה, שהעדר אבחנה בין ההתנהגות שקדמה להחלטה השיפוטית מיום 9.9.20, לבין ההתנהגות העכשוית מזה כשנתיים - הוא חסר משמעותי בהחלטה המנהלית מיום 23.10.22.

18. במהלך חודש מאי 2022, התקיימה ועדת טעוני פיקוח בעניינו של העותר, כמדי חצי שנה בדו"ח הועדה נכתב:

"במעמד ועדת המעקב, האסיר מדבר בלקוניות, משתף פעולה באופן מלא ונחוזה רגוע, אומר כי רוצה לקחת חלק בפעילות אגפית כדוגמת קבוצה או תעסוקה וכן רוצה לקחת חלק בריפוי בעיסוק. עוד אומר כי רוצה שיהיה לו טוב וכי בעתיד אולי ישתפר תנאי כליאתו ויקבל שיחורר מוקדם. עוד מוסיף כי שינה עמדותיו לגבי עבירותיו וכי בתקופה האחרונה מרגיש טוב יותר אך לא מפרט מעבר לכך."

19. ביום 18.9.22, ערך סג"ד דר' רוברט אפשטיין, רע"נ פסיכולוגיה ופסיכולוג שיקומי בהכשרתו, דו"ח בעניינו של העותר, ובו כתב:

"החל מפברואר 2022 חל שינוי משמעותי מצד האסיר, הן בהתנהגותו והן בהצהרותיו כלפי סביבתו. התפרצויות שליליות פסקו, והאסיר מתמיד באמירותיו שהוא מבין שטעה בעבר, ברצונו להתקדם ולהוכיח שהוא השתנה וראוי לאמון שנדרש כדי להסיר את המגבלות אשר מונעות ממנו להשתלב בפעילות תקין. מדובר בשינוי עמדה מבורך מצד האסיר, אם כי לא ניתן לאמת את מידת כוונותיו, זאת בהינתן הבטחות לשינוי מצד האסיר בעבר אשר לא התממשו כלל."

20. בהערכת מצב מיום 22.9.22, בעקבות דחיית בקשתו של העותר לשחרור מוקדם, נרשם בסיכום קצינת אסירים: **"ניכר כי היחידה עושה עם האסיר עבודה טובה וכי האסיר בעת הזו 'שקט', אך יש לנהוג בזהירות לאור היותו בלתי צפוי, לאור המצב"ב לא ממליצה בשלב זה שילובו בחינוך/טיפול קבוצתי."**

אף קביעותיו של דר' אפשטיין לא הובאו בגדר שיקוליה של ועדת סג"ב.

21. נראה כי גם בבחינת כלל ההתנהגויות השליליות של העותר, אמירתו של כבוד השופט אברהם יעקב ב-9.9.20, אך התחזקה, והמציאות החמורה, שהיתה בעת מעצרו ובראשית מאסרו כשהיה כבן 18, אינה המציאות כיום בחלוף יותר מ-5 שנים, לא בהתנהגותו ולא בביטוי כוונותיו.

פסקי דין קודמים בעניינו של העותר

22. בשנת 2018 הגיש העותר עתירה נגד הגדרתו כסג"ב (עת"א (מרכז) 40222-10-18) ולסעדים נוספים. העתירה נדחתה ביום 27.2.19 (כבוד השופט אברהם יעקב). העותר הגיש בקשת רשות לערער על החלטה זו (רע"ב 1768/19 פלוני נ' שרות בתי הסוהר (2019)). בהחלטה לדחות את הבקשה קבע מצא בית המשפט העליון (כבוד השופטת וילנר), שפרט לאירוע שסווג כנסיון בריחה יש אינדיקציות נוספות המספיקות להגדרת סג"ב. ביחס לטענה באשר להתאמת הסיווג למצבו הרפואי של העותר, הוסיף בית המשפט כי **"הן הטענה**

העקרונית והן הטענה הפרטנית בדבר סיווג אסירים המצויים על הספקטרום האוטיסטי נטענות לראשונה בבקשת רשות הערעור, מובן כי אין לדון בהן."

23. לאחר פסק דין זה, וכנראה בעקבותיו, הגיש העותר את עת"א (מרכז) 60353-05-19, ובה עתר נגד הסיווג ותנאי המאסר של העותר בטענה שלאור לקותו המורכבת על הקשת האוטיסטית, הגבלות אלו פוגעות בכבודו יתר על המידה. ביום 4.2.20, קבע בית המשפט (בעתירה זו שאוחדה עם עת"א (מרכז) 40411-08-19), שעל המשיב לקבוע נוהל קבוע לטיפול באסירים על הקשת האוטיסטית. ובאשר לעותר, ובהתאם לחוות דעתו של דר' טמיר אפשטיין מבית החולים שיבא, הורה בית המשפט שהעותר יוחזק בתא לבד, וישקלו מחדש סיווגו כסג"ב, תדירות החיפושים בתאו וכבילתו למיטה, וכן הורה על שעת טיול ושעת מקלחת יומיות.

24. סיווגו של העותר כסג"ב לא בוטל אז. בעת"א (מרכז) 30722-03-20 שהוזכר לעיל, שב העותר וביקש לבטל את הגדרתו של העותר כסג"ב, כאסיר התראה וכטעון פיקוח רמה א'. ביום 9.9.20 ניתן פסק דינו של בית המשפט (כבוד השופט אברהם יעקב), בגדרו נקבע, כאמור, כי המציאות הנוגעת להגדרתו כסג"ב השתנתה, והגדרתו של העותר כסג"ב הוסרה באופן חלקי, כך שלא חלה בתוך בניין הכלא, אלא רק ביציאתו.

ביום 28.10.20 הבהיר בית המשפט, כי במסגרת פסק הדין "הסרתי את הגדרתו של העותר כאסיר התראה וכסג"ב ככל שמדובר בשהיית העותר מחוץ למקום כליאתו. אם הדבר לא היה ברור, יובהר כי הכוונה היתה שהגדרות אלו יהיו בתוקף רק כאשר העותר יוצא את האגף בו הוא כלוא. מחוץ לאותו אגף, הגדרות אלו ימשיכו לחול." בבקשת רשות לערער שהגיש העותר על פסק דין זה נדחתה (רע"ב 7671/20 (27.12.20)).

25. ביום 18.1.21 נגזר דינו של העותר במשפטו בעניין היריקה ת"פ (רמלה) 50539-01-20; כבוד השופטת (רבקה גלט), וראוי להביא את הדברים הבאים מגזר הדין, אשר התייחסו גם לפסק הדין של בית המשפט המחוזי בעת"א 60353-03-20 לעיל (הקו התחתי אינו במקור):

"מצבו של הנאשם מחייב התייחסות מיוחדת של שב"ס, אך לא קיים נוהל לטיפול באסירים הלוקים באוטיזם. עוד נקבע כי נדרש נוהל מוסדר שכזה ויש להתאימו לכל אסיר באופן פרטני שכן כל מקרה של אוטיזם ייחודי לעצמו. בעניינו של הנאשם, מצא כב' השופט לנכון לתת הוראות והמלצות בעניין אופן כליאתו, כך שישהה לבדו בתא, וישקלו מחדש סיווגו כבעל סיכון גבוה לבריחה, תדירות החיפושים המבוצעים בתאו, וכבילתו למיטה.

למקרא פסק הדין בעתירה, עולה בבירור שאין די ידע בשב"ס, כיצד להתנהל עם אסירים הלוקים באוטיזם, ולמרבית הצער התוצאה בעניינו של הנאשם היא נקיטת צעדים מחמירים ונוקשים כלפיו, שלא זו בלבד שאינם מותאמים, אלא יש בהם כדי להגביר את מצוקתו. ניתן להתרשם כי מציאות זו עוררה את מורת רוחו של בית המשפט המחוזי הנכבד.

...

"הנאשם ירק על מפקד האגף לאחר ששכב כבול למיטה, בידיו וברגליו, על פני 12 שעות, ולפי דבריו חש סבל בשל ריח ומגע שתן. משהוסברה הפרעת הוויסות החושי שהוא לוקה בה, ניתן להבין את מידת התסכול שחוה, אשר הובילה להתפרצותו.

מסקנה המתבקשת היא כי במקרה ייחודי זה, אין הצדקה לפרש את היריקה כלפי מפקד האגף כמעשה שנועד להשפילו ולבזותו, אלא כמעשה שנתן ביטוי לתסכול והעדר היכולת של הנאשם להתמודד עם כבילתו, בשל היותו לוקה באוטיזם ובתסמונת וויסות חושי. לדעתי, כל בר דעת

היה מפרש כך את מעשי הנאשם, וניתן להניח שאף מפקד האגף עצמו, שהוא גורם מקצועי בשב"ס, פירש אותם בדיוק כך. כמובן, אין במסקנה זו כדי להביא להשלמה עם מעשי תקיפה, וודאי לא כלפי אנשי שב"ס, ועל כך הנאשם נותן את הדין".

...

"בשולי גזר הדין, אני מוצאת לנכון להפנות שוב לפסק דינו של כב' השופט א' יעקב בעתירת האסיר, ומצטרפת להתרשמותו, לפיה נדרשת התאמה של תנאי הכליאה לצרכים הייחודיים של הנאשם. נדמה כי בכך טמון סיכוי לשיפור התנהגותו, ומניעת אירועים כמו זה."

מסגרת נורמטיבית

26. ההגדרה הדרושה להגדרת אסיר כסיכון גבוה לבריחה, קבועה בפקודת הנציבות 04.09.00:

"אסיר בעל סיכון גבוה לבריחה (להלן: סג"ב) - אסיר אשר עברו, התנהגותו, מצבו הנפשי, מידע אודותיו, מצביעים על קיום רמת סיכון גבוהה לבריחתו ממשמורת חוקית."

27. הגדרת סג"ב אינה סנקציה בגין התנהגות שלילית ואינה אמצעי מניעה לעניינים שאינם קשורים לבריחה. יתירה מכך לא די בחשש גרידא, ואף לא בהערכה שיש סיכון מסוים, אלא נדרש סיכון גבוה לבריחה. "לשון הפקודה ברורה, יש צורך בקיום רמת סיכון גבוהה לבריחתו של העותר ממשמורת חוקית ולא די בחשד..." (עת"א (מרכז) 56170-12-13 (2014)).

28. אין חולק שלקביעת הסיכון רשאי המשיב לסמוך על מקורות מידע רחבים, שאינם קשורים בהכרח לבריחה (עת"א 78350-12-20 נגר נ' שב"ס (2021); באותו מקרה היו גם ידיעות הקשורות לבריחה). אולם המסקנה הנדרשת לשם ההגדרה, היא, כלשון הפקודה, "קיום סיכון גבוה לבריחה", קרי "מידת הסכנה לבריחתו" (רע"ב 479/15 דהן נ' שב"ס (2015); רע"ב 2777/21 סלע נ' שב"ס (2021); רע"ב 7744/15 פלוני נ' שירות בתי הסוהר (2015) רע"ב 7785/14 בנאייר נ' שב"ס (2014)).

עיון בהחלטה המנהלית מיום 23.10.23

29. גדר הביקורת השיפוטית על החלטות המשיב ובכלל זה על החלטות ועדת סג"ב - מצומצם. בית המשפט אינו נדרש להכריע בנעליה של הועדה (עת"א (ת"א) 48642-12-17 חכים נ' שב"ס (2018)), אלא לבחון האם נשקלו כלל השיקולים הדרושים ונמנעו שיקולים זרים, האם פעלה הועדה בשרירות לב, והאם החלטתה חורגת במידה ניכרת ממתחם הסבירות.

30. עיון בהחלטת הועדה מיום 23.10.23 מעלה, שלא הוזכרה בה הלקות המורכבת של העותר, ולא הוזכרה החלטת כבוד השופט אברהם יעקב, לפיה המציאות שעמדה ביסוד ההגדרה (ב-2017) השתנתה נכון ליום 9.9.20. העדר זה קרוב להתעלמות ממשמעותו של פסק הדין אשר הוביל לפני כשלוש שנים להקלה בהגדרת הסג"ב.

31. בהחלטה לא ניתנה משמעות של ממש לחלוף יותר מחמש שנים מאז שהוגדר לראשונה כסג"ב בשנת 2017.

בעניינו של העותר נכונים דברים שנכתבו בהקשר דומה: "חלוף הזמן" כשלעצמו הוא ביטוי ריק אלא אם כן ממלאים אותו בתוכן של איסוף מידע, שינוי התנהגות, הליכי טיפול וכיו"ב. במקרה הנדון, בכל ההיבטים האמורים החשש הקשור לבריחה בעניינו של העותר נחלש עם חלוף הזמן." (עת"א (מרכז) 47311-04-22)

אברמוב נ' שב"ס (7.9.22).

הועדה כלל לא בחנה את חלוף הזמן בהיבט של יתרת המאסר. מועד השחרור המלא הוא 6.5.24, בעוד כשנה ושלושה חודשים. ככל שמועד השחרור קרב, יש יסוד לכך שהמוטיבציה לבריחה, ועמה הסיכון לכך, הולך ויורד.

הועדה לא בחנה את חלוף הזמן בהיבט של התבגרותו של העותר, שבעת מעצרו היה נער בן 18 וכיום הוא בן כ-23.

הועדה לא בחנה באופן הולם את ההתמתנות בהתנהגותו של העותר. אכן הועדה ציינה ש"אולי לא הייתה בשנה אחרונה אירוע בנושא בריחה" - אולם לא נתנה לכך משקל. למעשה, מאז האירועים שהיו בעלי זיקה לבריחה חלפו כחמש שנים, מאז ההתבטאות האחרונה שאפשר לייחס לה זיקה לבריחה חלפו כשנתיים, ועל כן הקביעה האמורה אינה מדויקת, ומחמירה לחובתו של העותר.

32. הועדה ציינה כגורם המלמד על סיכון לבריחה את העובדה שהעותר ממשיך "בעתירותיו". שיקול זה הוא שיקול זר בעליל. גם אם העותר ממצה את זכויותיו באופן אינטנסיבי מדי, וגם אם בעיני המשיב, עתירותיו או חלקן הן עתירות סרק - בכך אין שום אינדיקציה לבריחה, ובוודאי לא לסיכון גבוה לבריחה, ואף לא קביעה המלמדת על התנהגות פסולה ושליטת.

33. כאמור, לאחר מועד ההחלטה, היו עוד שני אירועים סמוכים של התבטאויות שליליות ואיומים. אולם הגדרת סג"ב אינה סנקציה על התנהגות פסולה, אלא אמצעי חשוב להתמודדות עם סיכונים בריחה. התבטאויות שליליות, קללות ואיומים - כמו גם שביתת רעב כמוזכר בהחלטה - אינם מלמדים על סיכון גבוה לבריחה (ע"ת"א 13432-06-22 סימנדוב נ' שב"ס (7.12.22)).

משבחה הועדה את התנהגותו השלילית של העותר, נדמה שהיה עליה להתייחס לקביעתה של כבוד השופטת רבקה גלט במשפטו הפלילי (בעניין היריקה), המציעה פרשנות אחרת, אשר אינה קשורה כלל לבריחה, אלא "כמעשה שנתן ביטוי לתסכול והעדר היכולת של הנאשם להתמודד עם כבילותו, בשל היותו לוקה באוטיזם ובתסמונת וייסות חושי."

הועדה אינה חייבת לקבל את הפרשנות האמורה, אולם בחינת התנהגותו של העותר, בלי לבחון את הפרשנות שנתן בית המשפט בפסק דין שהרשיע את העותר ביחס לאירוע אלימות קודם - אינה סבירה.

34. טענת הועדה, כי השינוי בהתנהגותו של העותר הוא "מהשפה לחוץ" היא שיקול לגיטימי, אולם ככל שהועדה ביקשה לסמוך עליו, היה עליה לבחון אותו לנוכח עמדתם של גורמי הטיפול ושל דר' אפשטיין רע"נ פסיכולוגיה, שבעקבות ראיונות עם העותר סברו שכוונתו כנה (אם כי לא היו החלטיים בעניין זה). עמדות מקצועיות אלו כלל לא הוזכרו בהחלטה המנהלית.

35. עולה, שבין שיקולי הוועדה לא נכללו שיקולים משמעותיים, ניתן משקל לשיקולים שאינם ממין העניין, ולא ניתן משקל לפסיקה קודמת של בתי המשפט שדנו בעניינו ובהגדרת סג"ב בפרט, ועל כן ההחלטה אינה יכולה לעמוד על כנה.

36. כאז גם היום, נכונה קביעתה של כבוד השופטת רבקה גלט, בהמשך להתרשמותו של כבוד השופט יעקב אברהם, "לפיה נדרשת התאמה של תנאי הכליאה לצרכים הייחודיים של הנאשם. נדמה כי בכך טמון סיכוי לשיפור התנהגותו, ומניעת אירועים כמו זה."

37. סוף דבר, העתירה מתקבלת והגדרת העותר כסג"ב מבוטלת. האגרה תושב לעותר.

ניתן היום, ז' שבט תשפ"ג, 29 ינואר 2023, בהעדר הצדדים.